

Μακεδ. (Καστορ. Νάουσ. Χαλκιδ.) Σάμ. κ.ά. ἀνάσωστος Α. Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) ἀνάσουσους Μακεδ. (Σιάτ.) ἀνέσωστος Πελοπν. (Βούρβουρ. Λακων.)—Λεξ. Αἰν. ἀνέσουσους Ἡπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. Μακεδ. (Βλάστ. Καστορ. Καταφύγ. Νάουσ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀνέσωτος Εὐβ. (Αἰδηψ.) ἀνέσουσους Σάμ.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἄσωστος. Διὰ τὸ ἀνέσωστος ἰδ. ἄ-στερητ.

1) Ὁ μὴ ἐξαρκέσας εἰς τι Ἡπ. 2) Ἀτελείωτος, ἀνεξάντλητος, ἀμέτρητος σύννηθ.: Ἀσωστο ἀλεύρι-κρασί λάδι. Ἀσωστα κάρβουνα-ξύλα. Ἀσωστη δουλειά-θάλασσα. Ἀσωστα βάσανα-παραμύθια κττ. σύννηθ. Τὸ κρῦο εἶναι ἀνυπόφορο, ὁ δρόμος ἄσωτος Μποὲμ ἔνθ' ἄν. Ἀσωτο ἀσκέρι Καλάβρυτ. Ἀσουτους κόσμους Ἀλμυρ. Ἀσουτα πλούτη Καστορ. Ἀσουτα χιτήματα Νάουσ. Πιάνουν ψάγια ἄσουτα Καστορ. || Φρ. Ἀσουστα κι ἀπλήρουτα (ἐπὶ ὑποθέσεων αἱ ὁποῖαι δὲν τελειώνουν) Θεσσ. (Ζαγόρ.) || Παροιμ. Ἀσωστη ἡ πέτρα 'ς τὰ νταμάγια καὶ τὰ κλαριά 'ς τὸ λόγγο (ἐπὶ φυγοπόνου) Λεξ. Δημητρ. || Ποιήμ.

Θάλασσα ὁ κάμπος ἄσωστη, καράβια τ' ἄσπρα σπίτια
ποῦ πάν καὶ ταξιδεύουνε μὲ τὰ παννιά τῆς μοίρας
ΡΓκόλφ. ἐν Ἀνθολ. Η' Αποστολίδ. 56

Ἀνθίζουν τὰ τριαντάφυλλα, γελοῦν οἱ ἀνεμῶνες
κ' εἶν' οἱ βιολέτιες ἄσωστες, περήφανα τὰ κρίνα

ΚΠαλαμ. Ὑμν. Ἀθην. 18. Συνών. ἀλογάριστος Α1β, ἀλόγιαστος 2, ἀμέτρητος 1β, ἄμετρος, ἄπατος (Ι) 2, ἄπειρος, ἀτελείωτος. 3) Ὁ μὴ περατωθεὶς, ἡμιτελὴς σύννηθ.: Ἀσωστος τοῖχος. Ἀσωστο σπίτι. Ἀσωστο παραμύθι σύννηθ. Ἀνέσουσ' δ' λειὰ Θεσσ. Πουλὰ κάτ' ἑς κι ἀνέσουστα αὐτόθι. Συνών. ἄπόσωστος 1. β) Ἐκεῖνος ποῦ εἶθε νὰ μὴ φθάσῃ τι, νὰ μὴ ἀξιωθῇ τινος καὶ ἰδίως μακρᾶς ζωῆς Ἡπ. (Ζαγόρ.): Οὐ ἀνέσουσους, ποῦ νὰ μὴ σῶσ' κι νὰ μὴ φτάσ'! (ἀρά). 4) Ὁ μὴ συμπληρώσας τὴν ἀνάπτυξίν του, ὁ προῶρος τεχθεὶς καὶ ἐντεῦθεν ὁ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ἐλαττωματικὸς Α. Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) Ἄνδρ. Ἡπ. (Ζαγόρ. κ.ά.) Θήρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Μακεδ. (Βλάστ. Σιάτ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Βούρβουρ. Λακων. Ὀλυμπ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) —Λεξ. Πρω.: Τὸ παιδί γεννήθηκε ἀνέσωστο Βούρβουρ. Ἀσωστο ἄβγὸ Λακων. Ἦταν μ' ὁὸς κι ἀνέσουσους Αἰτωλ. β) Καχεκτικὸς Στερελλ. (Αἰτωλ.): Ἡ ἀστένεια μ' ἔκαμ μ' ὁὸν κι ἀνέσουσους. 5) Ἀνόητος, μωρὸς Ἄνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ.ά.—Λεξ. Δημητρ.: Ἀφ' ὅσον τον τὸν ἄσωστον! Σαρεκκλ. Ἀσωστες κουβέντες Λεξ. Δημητρ.: Ἀσωστα λόγια Ἄνδρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄλαλος 4, ἄμυαλος 1, ἀνάποδος Α 5δ, ἄνογος, ἀνόητος. 6) Λιποβαρὴς Νάξ. Ἀπύρανθ. Πελοπν. (Λακων.) κ.ά.: Ἀσωστος 'ς τὸ ζύγισμα (Ἀπύρανθ.) Κρέας ἄσωστο Λακων. Ψάγια ἄσωστα αὐτόθι.

7) Ὁ μὴ δίκαιος, ὁ μὴ εὐθύς Λεξ. Δημητρ.: Παροιμ. Ὁ ἄσωστος κι ἂν πλερώθηκε, ἀκόμα ἔχει νὰ λάβῃ.

ἀσώτεμα τό, Λεξ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἄσωτεύω.

Ἀφειδὴς δαπάνη, σπατάλη. Συνών. ἄσωτία 2.

ἀσωτεύω σύννηθ. ὠσωτεύω Ρόδ. ἀσωτέγκον Τσακων. Μέσ. ἀσωτεύομαι Ἡπ.

Τὸ μεταγν. ἄσωτεύω.

1) Ἀμτβ. ζῶ ἀσώτως σύννηθ. καὶ Τσακων.: Γυρίζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ κι ἀσωτεύει. Σ' ὅλη του τὴ ζωὴ ἀσώτενε σύννηθ.

2) Διασκεδάζω Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ.ά.: Χτὲς βράδν ἴσαμε τοῖς δγὸ ἀσωτεύαμε. Κάθεται 'ς τὰ μαγαζιά κι ἀσωτεύει Καλάβρυτ. 3) Μετβ. σπαταλῶ, καταδαπανῶ ἀσκόπως

σύννηθ.: Ἀσώτεψε τὴν κληρονομίαν τοῦ πατέρα του - τὴν προῖκα τῆς γυναίκας του - τὴν ὑγείαν του. Ἀσώτεψε ἄπειρα πλούτη σύννηθ. Ἀσωτεμένος ἄνθρωπος (ὁ ἐν ἀσωτία βιώσας) Λεξ. Δημητρ.

ἀσωτήρευτος ἐπίθ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἄ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *σωτηρευτός < σωτηρεύω.

Ἐκεῖνος ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν δύναται νὰ σωθῇ τις: Ἀσωτήρευτη 'ναι ἡ ἀρρώστια του. Ὅλα σωτηρεύονται, μόνον ὁ θάνατος εἶν' ἀσωτήρευτος.

ἀσωτία ἡ, λόγ. σύννηθ. ἄσουτία βόρ. ἰδιώμ.

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἄσωτία.

1) Ἡ ἐν τῷ βίῳ ἀταξία, ἀκολασία, παραλυσία σύννηθ.: Ἐκαμε πολλὰς ἀσωτίας 'ς τὰ νεῖα του σύννηθ. 2) Ἀσώτεμα, ὁ ἰδ., Ἡπ. Ἡ σημ. καὶ παρὰ Βλάχ.

ἄσωτος ἐπίθ. σύννηθ. ἄσουτους σύννηθ. βόρ. ἰδιώμ. ἄσωτε Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄσωτος.

1) Ἀκόλαστος, ἀσελγής, διεφθαρμένος σύννηθ. καὶ Τσακων.: Ἀσωτος ἄνθρωπος. Ἀσωτη ζωὴ. Ἐζῆσε μιὰ ζωὴ ἄσωτη σύννηθ. 2) Σπάταλος σύννηθ.: Αὐτὸς εἶναι ἄσωτος υἱὸς (ἡ φρ. ἐκ τοῦ εὐαγγελίου). Ὅσο ἄσωτος εἶναι ὁ ἕνας, τόσο φιλάργυρος εἶναι ὁ ἄλλος σύννηθ. || Φρ. Ἀσωτος ἡλιος (ὁ διαρκῶς θερμαίνων οἶονεὶ μὴ φειδόμενος τῶν ἀκτίνων του) ΠΠαπαχριστοδ. Θρακ. ἡθογραφ. 2,8 || Γνωμ. Ἀπὸ τὸν ἀκριβὸς εἶδα, μ' ἀπὸ τὸν ἄσωτο ὄχι Λεξ. Ἐλευθερουδ. Ἡ ἄσωτη νοικοκυρὰ πύργο ἀλογάρι θέλει Αἰγίν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνοιχτός Β 4. 3) Ἀπερίσκεπτος Νάξ. (Ἀπύρανθ.): Εὐτὸς εἶν' ἄσωτος, δὲ σκέβγεται τίποτα.

-ᾶτα (Ι) κατάλ. πολλαχ.

Ἐξ ἐπιρρ. εἰς -ᾶτα προερχομένων ἐξ ἐπιθέτων εἰς -ᾶτος, οἶον: ἀδερφικᾶτος - ἀδερφικᾶτα, γεμᾶτος - γεμᾶτα κττ. ἀπεσπάσθη τὸ -ᾶτα ὡς ἰδία παραγωγικὴ κατάληξις.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ἐπιρρήματα τροπικά. 1) Ἐξ οὐσιαστικῶν, οἶον: ἀδερφός - ἀδερφᾶτα, ἀλεπού - ἀλεπᾶτα κττ.

2) Ἐξ ἐπιθέτων, οἶον: ἀναπαντικός - ἀναπαντικᾶτα, ἀποστολικός - ἀποστολικᾶτα κττ. 3) Ἐξ ἐπιρρημάτων, οἶον: δεξιὰ - δεξιᾶτα, ζερβὰ - ζερβᾶτα, σκοτεινὰ - σκοτεινᾶτα, ἀνωπίσω - ἀνωπισᾶτα κττ..

-ᾶτα (ΙΙ) κατάλ. Κεφαλλ.

Ἐκ τοπωνυμίων εἰς -ᾶτα προελθόντων ἐξ ἐπωνύμων εἰς -ᾶτος, δηλούντων δὲ τὸν κάτοχον ἢ οἰκήτορα, ἀπεσπάσθη τὸ -ᾶτα ὡς ἰδία παραγωγικὴ κατάλ.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται τοπωνύμια ἐξ ἐπωνύμων, οἶον: Βαλοσαμῆς - Βαλοσαμᾶτα, Κουρούκλης - Κουρουκλᾶτα, Μεταξᾶς - Μεταξᾶτα, Σβορώνος - Σβορωνᾶτα κττ.

ᾶτα ἐπιφών. σύννηθ. ᾶτια Ἰμβρ.

Λέξις πεποιημένη.

1) Ἐν τῇ παιδικῇ γλώσσῃ συνήθως κατ' ἀναδίπλωσιν ᾶτα ᾶτα λέγεται εἰς φράσεις δηλούσας κίνησιν τινα ἐνθ. ἄν.: Πάει ᾶτα. Ἐλα νὰ πάμε ᾶτα ᾶτα σύννηθ. Συνών. ἄπ 2. 2) Ἐν τῇ παιδικῇ γλώσσῃ ὁ ἀνάδοχος Κύπρ.

ἀταβάνιαστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀταβάνιαστους Μακεδ. ἀταβάνιαγους Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἄ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ταβανιαστός < ταβανιάζω.

Ἀταβάνωτος, ὁ ἰδ.: Σπὶτ' ἀταβάνιαγου Αἰτωλ.

ἀταβάνωτος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. ἀταβάνουτους βόρ. ἰδιώμ.

